

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 13¹, 20³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO
NR. XIV-1169 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2540(2)**

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimo Nr. SV-S-1211 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 3 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹, 20³ straipsniais įstatymo Nr. XIV-1169 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2540(2) (toliau – Įstatymo projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Vadovaudamasi teisėtų lūkesčių apsaugos principu, visos valstybės institucijos privalo laikytis priimtų įsipareigojimų ir privalo užtikrinti asmenų įgytų teisių apsaugą. Asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius teisės aktus įgytos teisės bus išlaikytos nustatytą laiką ir bus įgyvendinamos. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹, 20³ straipsniais įstatymo Nr. XIV-1169 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-1169) projekto derinimo metu buvo gauta rinkos dalyvių pastabų ir duomenų, kad elektros energijos gamintojai jau yra sudarę sutartis su bendruomeninėmis organizacijomis ir teikia joms paramą, taip didindami atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą. Elektros energijos gamintojai, kurie iki 2023 m. liepos 1 d. gavo leidimus gaminti elektros energiją arba elektros įrenginius įrengusio rangovo deklaraciją, prieš pradėdami vykdyti šią veiklą, buvo įsivertinę savo investicijų į atitinkamą elektrinę atsipirkimą ir kiek lėšų galės skirti bendruomeninėms organizacijoms remti, todėl įpareigojus šiuos elektros energijos gamintojus mokėti atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmoką (toliau – gamybos įmoka), nenustačius jokio pereinamojo laikotarpio, kils rizika dėl jų investicijų atsipirkimo.

Įstatymo projekte pateiktas pasiūlymas neužtikrina ir bendruomeninių organizacijų teisėtų lūkesčių, kadangi įpareigojimas elektros energijos gamintojams, kurie iki 2023 m. liepos 1 d. gavo leidimus gaminti elektros energiją arba elektros įrenginius įrengusio rangovo deklaraciją, mokėti gamybos įmoką paskatins juos nutraukti jau sudarytas finansinės paramos sutartis. Tokiu atveju bendruomeninės organizacijos, negaudamos finansavimo, stabdytų vykdomus projektus ir joms sudarytos nepalankios sąlygos neleis užbaigti pradėtų vykdyti projektų.

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija iš Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos (toliau – Asociacija), kuri atliko savo narių apklausą, gavo informaciją apie bendruomeninėms organizacijoms skiriamą paramą pagal su Asociacijos nariais sudarytas sutartis. Siekiant užtikrinti konfidencialumą, teikiama apibendrinta informacija apie per metus skiriamą paramą savivaldybei ir (ar) bendruomeninėms organizacijoms, tai yra parama siekia iki 65 000 eurų priklausomai nuo vėjo elektrinių galingumo. Asociacijos nariai be išimties remia bendruomenines organizacijas ne tik pasirašydami finansinės paramos sutartis, bet ir dažnai reaguoja į konkrečius bendruomeninių organizacijų poreikius – skiria lėšų įvairiems projektams, aplinkai tvarkyti, logistikai gerinti. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) 2023 m. liepos 1 d. duomenimis apie išduotus leidimus gaminti elektros energiją, vidutinė vėjo elektrinių įrengtoji galia siekė apie 3,35 MW. Tokiai elektrinei taikant gamybos įmoką, elektros energijos gamintojas vidutiniškai sumokės

apie 8 375 eurus per metus (vertinant, kad 1 kW pagamina 2 500 kWh). Pagal Asociacijos ir finansinės paramos gavėjo sudarytas sutartis mokama parama savivaldybėms ir bendruomeninėms organizacijoms yra lygiavertė gamybos įmokai.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus dėl teisėtų lūkesčių užtikrinimo ir į Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. gruodžio 19 d. priimtą Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹, 20³ straipsniais įstatymo Nr. XIV-1169 7 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2390 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-2390), siūloma pritarti, kad gamybos įmoką privalo mokėti visi elektros energijos gamintojai, išskyrus Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 13¹ straipsnio 2 dalyje įtvirtintą išimtį, tačiau elektros energijos gamintojams, kurie iki 2023 m. liepos 1 d. gavo leidimus gaminti elektros energiją arba elektros įrenginius įrengusio rangovo deklaraciją, siūloma nustatyti 10 metų pereinamąjį laikotarpį, kuris užtikrins tiek elektros energijos gamintojų, tiek bendruomeninių organizacijų teisėtus lūkesčius ir nepažeis sąžiningos konkurencijos laisvės principo.

10 metų pereinamojo laikotarpio terminą siūloma nustatyti atsižvelgiant į skirtingus bendruomeninių organizacijų pradėtų vykdyti projektų užbaigimo terminus ir į elektros energijos gamintojų investicijų atsiperkamumą. Energetikos ministerija iš Asociacijos ir Tarybos gavo pagrįstų duomenų, kad elektros energijos gamintojų investicijos į atitinkamą elektrinę gali atsipirkti per 10 ar daugiau metų, priklausomai nuo sudarytų pirkimo–pardavimo sutarčių, jose nustatytų terminų ir kainų. Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo Nr. XIV-1169 18 straipsnio 5 dalį siūloma išdėstyti taip:

„5. Šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytos atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokos mokėjimas taikomas gamintojams, leidimą gaminti elektros energiją gaunantiems po 2023 m. liepos 1 d. Kai leidimas gaminti elektros energiją nereikalingas, šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytos atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokos mokėjimas taikomas gamintojams, elektros įrenginius įrengusio rangovo deklaraciją gaunantiems po 2023 m. liepos 1 d. Gamintojams, kurie leidimus gaminti elektros energiją arba elektros įrenginius įrengusio rangovo deklaraciją gavo iki 2023 m. liepos 1 d., šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytos atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokos mokėjimas taikomas nuo 2033 m. liepos 1 d.“

2. Pagal Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 13¹ straipsnio 2 dalies nuostatas gamybos įmokos neturi mokėti elektros energijos gamintojai, kurie laimėjo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nurodytą skatinimo kvotų paskirstymo aukcioną ir įgijo teisę į kainos priedą. Vadovaujantis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu, galiojusiu iki 2019 m. gegužės 1 d., skatinimo kvotų paskirstymo aukciono laimėtojai įgijo teisę į fiksuotą elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių tarifą (skatinamąjį tarifą), elektros energijos gamintojai iki 10 kW (iki 30 kW pagal Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymą, galiojusį iki 2013 m.) įgijo teisę į skatinamąjį (fiksuotą) tarifą ne aukciono būdu. Šiuo metu neužtikrinamas visų skatinamų elektros energijos gamintojų lygiateisiškumas, todėl, siekiant nepažeisti konstitucinio teisinės valstybės principo *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) ir palengvinti teisės subjektų padėtį, kartu nepakenkiant kitiems teisės subjektams (*lex benignor retro agit*), siūloma:

2.1. patikslinti Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 13¹ straipsnio 2 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) gamintojai, kurie laimėjo skatinimo kvotų paskirstymo aukcioną, yra įgiję teisę į fiksuotą tarifą arba yra laimėję šio įstatymo 22 ir (ar) 22¹ straipsniuose nurodytą (nurodytus) konkursą (konkursus).“

2.2. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekte nustatyti, kad elektros energijos gamintojai, įgiję teisę į fiksuotą tarifą, nuo 2024 m. sausio 1 d. gamybos įmokos nemoka.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras